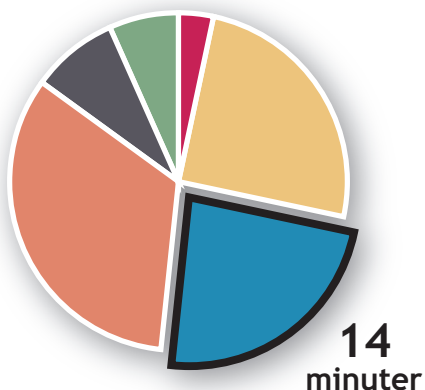

Öppna frågor om gestalt och förlopp

I denna del ska du få klart för dig hur ungdom och föräldrar uppfattar besvären och vilken hjälp man önskar från sjukvården. **Ställ inga frågor om kriterier!** Tänk på att förstå deras perspektiv och få en översiktsbild av gestalt; de mest framträdande dragen av besvären och förlopp (symtomutveckling över tid). Spara mellan en tredjedel och hälften av samtalstiden till den psykiatriska delen.

! Säg att du nu vill ha reda på precis
• vad var och en vill ha hjälp med

Urskilja konturerna

STEG 1

Börja med att försöka få fram gestalten

1. Ställ helt öppna frågor för att ringa in det viktigaste.
2. Fråga aktivt om när det började, vad som varit värst och hur det är nu.

3. Lyssna efter de symtom som var tydligast när ungdomen mädde som sämst.

4. Fråga om hur de själva förklarar och förstår hur och varför symtomen utvecklats.

5. Undvika att gå in på detalj på symtom och orsaker utan håll dig till de stora dragen.

6. Gör en kort sammanfattning om vad du har uppfattat av det de berättat.

7. Balansera och normalisera att de olika familjemedlemmarna kan ha olika bilder.

8. Värdera om det framkommer kärnsymtom på depression:

- Sänkt stämningsläge och irritabilitet.
- Minskad lust och intresse.
- Minskade energinivåer.

9. Värdera om det finns en misstanke om gestalt av annat psykiatriskt syndrom. Överväg om det även kan finnas:

- Övergladhet och ökade energinivåer som vid bipolära tillstånd.
- Röriga tankar och hallucinationer som vid psykos.
- Oro och undvikande som vid ångestsyndrom.
- Svårigheter med uppmärksamhet och aktivitetsreglering som vid adhd.
- Argsinhet och trotsigt beteende eller regel- och normbrott som vid trots eller uppförandestörning. Social kommunikation/interaktion och hindrande rutiner, intressen som vid autism.
- Viktnedgång och störd kroppsuppfattning som vid anorexi.
- Instabilitet i relationer, emotioner, självbild och impulser som vid instabila personlighetssyndrom.

STEG 2

*Kontrollera gestaltens debut och förlopp
och gör en tidslinje*

1. Gör en tidslinje och sammanfatta i tidslinjen det du redan hört.
2. Fråga aktivt efter familjens korrigeringar.
3. Lägg in debut och förlopp när symtomen var som värst.
4. Plotta in viktiga händelser.
5. Plotta in eventuella andra besvär.
6. Plotta in eventuell behandling.
7. Plotta in eventuell vidmakthållare nu eller vänta till den specifika psykoedukationen.
8. Undvik att fastna i många detaljer. Se till att få med de stora dragen och släpp kraven på exakthet.